

Epistemologia de la Intervenció Social

Codi: 43658

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4315658 Polítiques Socials i Acció Comunitària	OB	0	1

Professor/a de contacte

Nom: Ernesto Morales Morales

Correu electrònic: Ernesto.Morales@uab.cat

Altres indicacions sobre les llengües

En cas necessari les classes es podran fer en castellà

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent

José Oscar Rebollo Izquierdo

Joel Martí Olivé

Equip docent extern a la UAB

Begoña Roman

Eli Tejero

Manel Barbero

Prerequisits

No hi ha prerequisits per cursar aquest mòdul.

Objectius

L'objectiu del mòdul d'Epistemologia de la intervenció social és aportar a l'estudiant elements per a la comprensió de la intervenció social en el marc de l'acció comunitària i de les polítiques socials.

L'acció comunitària proposa una forma molt concreta d' intervenir i aproximar-se a la realitat, la de la generació de coneixement compartit orientat a la presa de consciència, la generació d'empoderament i organització col·lectiva, i la de la implicació activa dels actors del territori en la transformació i millora de les condicions de vida.

Des d'aquest marc, ens aproximarem al llarg del mòdul a elements clau i eines a tenir presents, la definició d'aquesta suposada comunitat, el com i perquè organitzar-la, l'ètica en la nostra intervenció, les tècniques i metodologies que ens poden ajudar a generar visió compartida i implicació, la tensió entre cooperació i conflicte en l'acció comunitària (interessos particulars vs interessos col·lectius), o l'adquisició d'algunes eines d'avaluació.

Competències

- Analitzar polítiques socials des d'una perspectiva tant micro com macro, identificant les relacions d'interdependència entre problemàtiques i polítiques socials de diferents nivells de l'administració.
- Identificar, relacionar i aplicar conceptes i eines per a l'abordatge del conflicte lo cap a la promoció de polítiques socials i accions comunitàries.
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
- Reflexionar de manera crítica sobre l'acompliment propi, identificant punts forts i àrees de millora.
- Utilitzar eficaçment les tecnologies de la informació i la comunicació en la recollida, elaboració i transmissió de coneixements.

Resultats d'aprenentatge

1. Fer un exercici escrit danàlisi de la dimensió ètica de la intervenció social i en relació amb les polítiques socials que shi promouen.
2. Identificar i descriure les oportunitats que pot aportar la gestió del conflicte quan saplica a casos específics.
3. Identificar i descriure lacció comunitària, en les diferents modalitats, partint de les eines utilitzades i dels actors promotors.
4. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
5. Reflexionar de manera crítica sobre l'acompliment propi, identificant punts forts i àrees de millora.
6. Utilitzar eficaçment les tecnologies de la informació i la comunicació en la recollida, elaboració i transmissió de coneixements.

Continguts

En el marc del Mòdul d'Epistemologia de la intervenció social es treballaran els següents temes:

Organització i acció comunitària: L'acció comunitària planteja el pas de l'acció individual a l'acció col·lectiva. Però això com és fa? Quina paper juga l'organització? Com es pot treballar aquesta organització? Qui i com genera aquesta organització? De què parlem quan parlem de comunitat? Perquè organitzar-la?

IAP orientada a l'acció comunitària: Construir visió compartida, prioritzar criteris, accions i estratègies. Partir de la generació de coneixement vivencial i tècnic per a prendre les millors decisions de forma col·lectiva, donar veu als qui normalment no la tenen, vincular la reflexió a l'acció i a la projecció de la transformació i el canvi. Per a què ens pot ser útil la Investigació-Acció Participativa en l'Acció Comunitària?

Ètica: L'acció comunitària planteja com a un dels seus pilars centrals els processos de presa de consciència i apoderament per a la millora de les condicions de vida. Però i si la gent no es vol apoderar? I si la gent no vol millorar les seves condicions de vida? (En aquesta reflexió tenir present que no partim d'un context d'igualtat d'oportunitats i de que la vulnerabilitat anul·la/debilita la capacitat de triar amb consciència esdevé un element clau)....

Metodologies participatives: Interpel·lar al conjunt de la població amb qui s'està treballant necessita d'altres formes de comunicar, de reflexionar de debatre, ni tots tenim el mateix punt de partida, ni tots partim de les mateixes posicions en les relacions de poder, ni tots tenim les mateixes capacitats per transmetre el nostre coneixement i traduir-ho de forma útil per al procés col·lectiu. Quines metodologies podem aplicar per a que això sigui possible?

Mediació orientada a la resolució de conflictes en l'acció comunitària: Es pot treballar comunitàriament des de l'abordatge individual? Com contribuir des de la relació individual a la presa de consciència i acció col·lectiva? Com superar la tensió entre interessos particulars i interessos col·lectius? Com abordar el conflicte en un procés de construcció col·lectiva com ens proposa l'Acció Comunitària?

Avaluació de l'acció comunitària: Al llarg dels anys han estat desenvolupades diverses experiències en l'àmbit de Barcelona i Catalunya. Què en podem aprendre? Quin ha estat el paper dels diferents actors? Quins han estat els seus impactes? Aprenentatges, oportunitats i reptes, a partir de l'anàlisi d'experiències pràctiques.

Metodologia

Els alumnes de forma prèvia a les classes magistrals reben lectures prèvies i / o material audiovisual. La lectura d'aquests materials de forma prèvia a la classe juntament amb els continguts treballats en la sessió permetran realitzar preguntes, obrir el debat i la reflexió compartida en el desenvolupament de les classes. Un cop finalitzada la classe els alumnes disposaran de lectures i / o audiovisuals complementaris. A la finalització del mòdul els alumnes hauran de presentar exercicis per escrit que aborden els continguts treballats.

Els alumnes disposen dels espais al centre on s'imparteixen les classes per promoure l'intercanvi i reflexió compartida a l'hora de realitzar els seus treballs.

De forma prèvia a la presentació dels treballs dels alumnes realitzaran una tutoria col·lectiva sobre els treballs a lliurar, i una altra per escrit un cop aquests hagin estat avaluats.

Les classes presencials d'aquest mòdul podran ser seguides en directe via streaming pels alumnes que així ho sol·licitin. Aquests alumnes tindran l'oportunitat de fer preguntes en directe o demanar orientació o tutorització de forma posterior al coordinador del mòdul (aquesta tutorització es podrà fer via skype). El seguiment d'aquest mòdul per streaming no eximirà a l'alumne de presentar els treballs corresponents, tenint els mateixos criteris d'avaluació que els alumnes que segueixen les classes de manera presencial.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals, debats	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6
Tipus: Supervisades			
Tutories	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 6
Tipus: Autònomes			
Lectures, visualització de material audiovisual	80	3,2	1, 2, 3, 4, 5, 6

Avaluació

El sistema d'avaluació constarà d'un mínim de tres activitats avaluatives cap de les quals representarà més del 50% de la qualificació final del mòdul.

A la finalització del mòdul els alumnes hauran de presentar exercicis per escrit que aborden els continguts treballats.

La nota dels treballs vindrà determinada pel nivell de coherència en l'argumentació de les respostes basant-se: els continguts exposats a classe, els materials complementaris (lectures / audiovisuals) i els mateixos debats generats a classe.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Treballs d'avaluació escrits	100%	25	1	1, 2, 3, 4, 5, 6

Bibliografia

- Barbero, J. M. (2010). *El naixement del Treball Comunitari. Desenvolupament comunitari 1958-1975 a Vilanou*, C. i Planella, J. De la Compassió a la ciutadania. Una història de la Educació Social. Barcelona, UOC. (pag 235-260).
- Barbero, J. M. (2010). *Retos metodológicos en trabajo social comunitario*, en III JORNADA DE TRABAJO SOCIAL. Redefiniendo el trabajo comunitario. Vitoria: Escuela Universitaria de Trabajo Social de la UPV/EHU. (Pag 65-94).
- Barbero, J. M.; Cortès, F. (2005). *Trabajo comunitario, organización y desarrollo social*. Madrid: Alianza Editorial.
- Alinsky, S. (1971/2012). *Tratado para radicales*. Madrid: Traficantes de sueños.
- Román, B: *ética en los servicios sociales*, Barcelona, Herder, 2015.
- Canimas, J, "La ética aplicada como resistencia política" en Quintanas, A (ed) *El trasfondo político de la bioética*, Girona, Documenta Universitaria, 2013.
- Canimas, J, *Com resoldre problemàtiques ètiques*, Barcelona, Universitat oberta de Catalunya, 2015.
- Cortina, A y García-Marzá, D. (eds) *Razón pública y éticas aplicadas*, Madrid, Tecnos, 2003.
- Calsamiglia, Andrea; Cubells, Jenny. "El Potencial del Teatro Foro como Herramienta de Investigación". Athenea digital.
- Martí, J. (2002). La investigación-acción participativa: estructura y fases. En: T. R. Villasante, M. Montañés J. Martí (coords.), *La investigación social participativa*, 2ª ed. (pp. 73-117), Barcelona: El Viejo Topo.
- Martí, J. (2016). *Investigación-acción: perspectiva, diseño y métodos*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona.
- Molina, N. (2005). Resistencia Comunitaria y transformación de Conflictos. *Reflexión Política*, 7, 14, 70-82
- Iannitelli, S., Torrabadella, L. y Tejero, E. (2016) El saber biográfico-conversacional: una propuesta de conocimiento y acción sociopolítica para el s. XXI, a *Documentación Social*, ISSN 0417-8106, n.182, págs. 209-228.
- Coob, S.(2016) *Hablando de violència. La política y las políticas narratives en la resolución de conflictos*. Gedisa. Barcelona.
- Gergen, K, y Gergen, M. (2011) *Reflexiones sobre la construcción social*. Barcelona: Paidós Ibérica.
- Hernández, O.G. (2010) La noción de la subjetividad en el concepto de la acción social y en el pensamiento narrativo. *Revista de Psicología de la Universidad de Antioquía*, Vol.2, N.4, 7-18.
- Iannitelli, S., Gómez, F. (2001) El conflicto. *Revista de*
- *Servicios sociales y política social*, ISSN 1130-7633, N°. 53, págs. 57-66
- Iannitelli, S., Llobet, M., Tejero, E.(2008) La mediación comunitaria como práctica de creatividad social y de construcción de ciudadanía. *Documentación social*, ISSN 0417-8106, N° 148, 2008, págs. 117-132
- Maturana, H. (1996) 'Entrevista tercera: Convivencia, aceptación y creatividad', en: *El Sentido de lo Humano*, pàg. 39-85. Santiago de Chile: Dolmen Ediciones.
- Zemelman, H. (2012) Sujeto y subjetividad: la problemática de las alternativas como construcción posible, *Polis* [En línea], 27. Consultado el 8 de mayo de 2016, desde: <http://polis.revues.org/943>
- AJUNTAMENT DE BARCELONA (2014): *Guia operativa de l'avaluació de l'acció comunitària*. Ajuntament de Barcelona.
- MORALES, E. (2016): "Los Planes de Desarrollo Comunitario como política pública para la transformación social. Las experiencias de Barcelona (1997-2015)". *Pedagogia i Treball Social. Revista de Ciències Socials Aplicades*. Vol. 4, n° 2, pp. 34-60. Universitat de Girona.